Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 263 (3263) | 1940 оной ноябриин 13, среда | СЭН 10 МҮНГЭ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

СССР-эй Верховно Соведтэ Молдавска ССР-һээ, Украинска ССР-эй Аккерманска ба Черновицко областьнуудһаа, Литовско ССР-һээ, Латвийска ССР-һээ ба Эстонско ССР-һээ депутадуудые һунгаха үдэр тухай

1. СССР-эй Верховно Соведтэ Молдавска ССР-һээ, Украинска ССР-эй Аккерманска ба Черновицко областьнуудһаа. Литовско ССР-һээ, Латвийска ССР-һээ ба Эстонско ССР-һээ депутадуудай һунгалтые 1941 оной январиин 12-то томилхо.

2. Эдэ республиканuудһаа ба областьнуудһаа СССР-эй Верховно Соведтэ һунгуулиин кампани 1940 оной ноябриин 12-һоо эхилбэ гэжэ соносхохо.

Москва, Кремль.
1940 оной ноябриин 11.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Советскэ засагай хорин гурбан жэл

1940 оной ноябриин 6-да Ехэ театр соо болоһон баярай заседани дээрэ нүхэр М. И. КАЛИНИНАЙ хэлэһэн докладһаа

Нүхэд, 23 жэл соо советскэ засагай оршон мандажа байһань—ССР Союзай историдо элитэ һуури эзэлнэ. Энэ хадаа социалистическэ байгуулалтаархшье ба гадаадын политикаархшье томонууд амжалтануудай жэл байгаа.

Энэ жэлэй эхиндэ промышленностиин үйлэдбэриин планиие дүүргэлгэдэ ехэхэн бэрхэшээл ушарһан юм. Эндэ манай ургалтын түлөө тэмсэлтэй холбоотой юрын бэрхэшээлнүүд бэшэ, харин тэрэ үедэхи уласхоорондын оршом байдалтай холбоотой бэрхэшээлнүүдэй техёолдоһониие хэлэнэм. Тэдэ бэрхэшээлнүүд тайлбарилташьегүй таанадта ойлгогдоно бэзэ.

Хэды тиимэ байһаар байтарнь, 1940 оной планай дүүргэлтэ, наряар бүридхэбэл, 13,6 миллиард түхэригэй ургалтатай гэхэ гү, али 1939 онойхитой жэшээлбэл 11 проц. дээшээ болохоор хүлеэгдэжэ байна. Зүгөөр, энээн соо Украинын ба Белоруссиин баруун областьнуудай ба шэнэ советскэ республиканuудай промышленность оролсоногүй.

Одоо жэлдэ металлургиин ба нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэридэ тусхайта дэбжэлтэнүүдтэй байнамди. Металл хайлуулга ба шулуу нүүрһэ абалга саг ургэлжэ дээшэлнэ.

Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй тусхайта һаранuудые мүнөө жэлэйхитэй сасуулжа харабал, иимэ байна:

Июльдэ . . .	112 проц.
Августда . .	114,3 проц.
Сентябрьда . .	116 проц.

Үнгэтэ металлурги нилээд амжалта туйлаа.

Имагта лэ, нүхэдүүд, байгша оной хоёрдохи хахад соо манай хүндэ индустри бүхы һалбаринуудаараа нилээд ургажа байһаниинь харагдана.

Хүнгэн промышленность хангалтатайгаар хүдэлмэрилбэ.

Олонтоото шэнэ барилгануудһаа, ашаглалгада үгтэхэ үедөө хүрэһэн хоёрыень тэмдэглэхые хүсэнэб.

Нэгэдэхинь — энэ хадаа, углическа 110000 клвт хүсэтэй гидростанци болоно. Тэрэ болбол Волховстройһоо 2 дахин ехэ болобошье, түргөөр ашаглалгада орохонь. Энэ станци хадаа центральна районой, тусхайлбал—Москвагай энергитическэ ажахыда нилээд ехэ нэмэлтэ болохо ба Иваньковско хаалтаһаа доошо хоёр зуун километр газарта Волгын гүнзэгые ехэдхэхэ байна.

Хоёрдохинь—энэ хадаа Узбекистандахи Черчикскэ гидростанци байна,—түрүүшын ээлжээндэ 43000 клвт хүсэтэй. Тус станциин база дээрэ азотно завод баригдаа. Энэ завод болбол уһанһаа ба агаарһаа азот абаха юм. Энээгээр дунда-азиатска советскэ республиканuудай хүбэнгэй полинуудые үтэгжүүлхэ хэрэгэй нилээд ехэнхинь шиидхэгдэхэ ба тэрэшэлэн тусхайта ашаа зөөлгын транспорт сүлөөрхэ болоно.

Манай түмэрзамай транспорт хүдэлмэреэ һайнаар дүүргэжэ, онсо даабаринуудые амжалтатайгаар гүйсэдхэһэн байна.

1940 он вегетационно условинуудаараа тон уршагтай үсэд байбашье һаань, хүдөө ажахымнай багабэшэ туйлалтануудые бэелүүлээ.

Хабарай үедэ хүйтэнэй унжагайрһан дээрэһээ, тарилгые тон богонихон болзор соо үнгэргэлгэ эригдэһэн байгаа. Тиин, энэ зорилгые манай колхозно таряашад хангалтатайгаар дүүргээ.

Зүгөөр, манай социалистическэ хүдөө ажахыда элбэгээр дэлгэрһэн техникын үгы һаа, байгаалиин түбэгтэй байдалые гаталха бэрхэтэй байгаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө результадынь эли: манайда мүнөө жэлдэ һайн ургаса туйлагдаа. Оробһоной валова суглуулга долоон миллиард пудта дүтэлнэ.

Хүдөө ажахын амжалтанууд хадаа хүдөөажахын выставкээр эли тодоор харуулагдаба. Хүдөөажахын выставкэ болбол энэ жэлдэ колхозно үйлэдбэриин олонтоото һалбаринуудые үшөө олоор улам үргэнөөр харуулаа.

Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ 196743 хабаадагшадтай байгаа һаа, мүнөө жэлдэ тэдэнэймнай тоонь—327566 хүрэтэрөө олошорһон байна. Тэдэнэй дунда: 348 МТС, 19730 колхозууд, 951 совхозууд, колхозно малажалай 15118 фермэнүүд, хүдөө ажахын 280994 түрүүшүүл бии.

1939 ондо выставкэдэ 45 районһоо хабаадаһан байгаа һаа, 1940 ондо 252 районууд баталагдаһан байна.

Гурбан жэлэй показательнуудые—оробһоор, малажалаар—үлүүлэн дүүргэһэн ба гүрэнэй урдахи уялгануудаа болзорһоонь урид гүйсэдхэһэн хизаарнууд ба областьнууд выставкэдэ түрүүшынхеэ хабаадалсаһан факт хадаа бүри гайхамшаг байна.

Хүдөө ажахыгаараа ехэнүүд амжалтануудые туйлаһан областьнуудай ба хизаарнуудай дүнгүүдынь иимэ:

Краснодарска хизаарһаа—табан МТС бүхэнэй нэгэнь, Орджоникидзевскэ хизаар соохи гурбан колхоз бүриин нэгэнь—1940 оной выставкын хабаадалсагша болоһон ба Запорожско область болбол хүдөөажахын артельнүүдэйгээ хахадые шахуу выставкэдэ табиһан байна.

Колхозно үйлэдбэриин мянгаад шэнэ стахановецуудай, талантта организаторнуудай хэрэгүүд ба туйлалтанууд энэ жэлэй выставкые шэмэглэбэ. Тэдэнэй туйлаһан рекордно ургаса, залуу малай шэгнүүр ба һү һаалга болбол 1939 ондо павильонууд соо харуулагдаашаһаань нилээд үлэмжэ байгаа.

Харин, энэ жэлдэ сагай уларилай мууһаа ба мүн тэрэшэлэн дайн байлдаанһаа боложо, Баруун Европодо ургасань ехээр доошоо оробо. Тэндэ, хүн зоноо тэжээлгэнь—тон серьезно проблемэнүүдэй нэгэн болоод байна.

Мүн дайнда хабаадаашьегүй европейскэ гүрэнүүд ургасагүйдэлгэдэ дайрагданхай.

Советскэ правительство болбол промышленностиин бүри хурдан темпээр хүгжэхынь тулада хэдэн онсо хэмжээнүүдые энэ жэлдэ абаба.

Жэшээлхэдэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1940 оной июниин 26-най Указаар, зургаан хоногой неделиин орондо 7 үдэртэй хүдэлмэриин недели ба 8 часай хүдэлмэриин үдэр байгуулагдаа, предприятинуудһаа ба учреждениинүүдһээ өөрөө мэдээд гаралга хорижжологдоо.

Муу шанартай ба комплектнэбэшэ продукциие гаргаһанай түлөө зэмэдэ хабаадуулга СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1940 оной июлиин 10-най Указаар тодорхойлогдоо.

Нүхэдүүд, эдэ бүхы Указууд болбол нэгэ лэ зорилго тээшэ—үйлэдбэридэ гүйсэд гурим тогтоолгодо, тэрэнэй таһаггүй ургалтые туйлалгада зорюулагданхай байһаниинь таанад бүхэндэ ойлгогдоно бэзэ. Энээн үгыгөөр манай промышленность хүгжэжэ ба түргөөр ургажа шадахагүй байна. Хэрбээ одоонoй уласхоорондын оршом байдалые анхаралдаа абабал, эдэ Указуудые гаргалгын эрхэбэшэ ба шухала байһаниинь бүришье эли боложо үгэнэ.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ 9 конструкторнуудта «Социалистическэ Ажалай Геройн» нэрэзэргые олгожо, тэдэниие шагнагдаһан байна. Энэ факт болбол, нүхэдүүд, угаа ехэ удхашанартай. Тэрэ хадаа манай орон соо конструкторска ухаан бодолой үндэр дээдэ хүгжэлтэ тухай хэлэнэ. Иигээд лэ мүнөө эдэ конструкторска ухаан бодолой туйлалтануудые эрхим шанартай зүйлнүүдээр бэхижүүлхэ шухала байна.

Гүрэнэй ажалай резервнүүдые байгуулга хадаа советскэ правительствын ехэнүүд хэмжээябуулгануудай нэгэниинь болоно. Энээгээр социалистическэ байгуулалтын тон шухала проблемэнүүдэй нэгэнь шиидхэгдэнэ.

Капиталистическэ оронуудта ажалай резервнүүдые байгуулха тушаа һанаагаа табидаггүй. Тэндэ хүдэлмэригүйшүүдэй олоороо байдаг ушарһаань, ажалай резервнүүдэй угаа ехэ арми хэзээ бүхэндэ байдаг. Һүүлэй хоёр арбан жэлэй торшо соо унжагайрһан кризисүүдтэй дашарамдан, энэ арминь бүри ехээр олошорһон байна.

Тиимэһээ, капиталистическэ оронуудта ажалай резервнүүдые байгуулха тухайда бэшэ, харин һүрэг олон хүдэлмэригүйшүүдэй багаханшье хубидань ямар-нэгэн хүдэлмэри үгэжэ, тэдэниие хэрэглэхые бодомжолно. Хүдэлмэригүйшүүдэй арми—энэ хадаа капиталистическэ дэлхэйдэ тон түбэгтэй ба аюултай зүйл мүн болоно.

Гэхэтэй хамта, капиталистическэ оронуудта хүдэлмэригүйдэлгын байһааршье байтарнь, мүнөө үедэ мэргэжэлтэ хүдэлмэришэ хүсэнэй резервээр

хэрэгынь тон амгалан бэшэ байна. Жэшээлхэдэ, Англида—капитализмын классическа орондо—үндэр мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдынь яашагүй дутана. Капиталистнууд хадаа энэ алтан фондоо кризистэ жэлнүүд соогоо уридшалан үрижэрхёо.

Советскэ Союз дотор хүдэлмэригүйдэлгэ үни усадхагданхай. Социалистическэ промышленность хурданаар хүгжэнэ. Хүдэлмэришэдэй хүсэнэй резервнүүд городуудта хомор болоэ, деревниһээ тэрэнэй оролгонь үсөөрөө.

Революциһаа урда тээ, үгырһэн таряашад болбол жэл бүхэндэ миллион хүнүүдые гаргадаг байгаа, тэдэнэрынь хүдэлмэри бэдэржэ город ородог байһан юм. Мүнөө—колхозно таряашад болбол бага-багашагаархшье, үнэн сэхээр хүдэлмэрилөөд байгаа һаа, хашалагүй ажаһуулгаяа хангана. Тиимэ лэ ушарһаа, колхозно деревни хадаа промышленностьда зайлашагүй хэрэгтэй хүдэлмэриин хүсые гаргахаяа болинхой байна.

Манай промышленность ба хүдөөажахы болбол социалистическэ, түсэбтэ үндэһэ һуури дээрэ хүгжэнэ. Манайда бүхы материальна фонднууд ба мүнгэн зөөри болбол гүрэнэймнай мэдэлдэ байна, тэрэ хадаа үйлэдбэриин зэбсэгүүдые, мүнгэн зөөриие өөрөө түсэблэнэ.

Зүгөөр, үйлэдбэриин шиидхэхы гол шухала хубинуудай нэгэн бологшо—хүдэлмэриин хүсые түсэблэлгэ манайда үшөө лэ тон дутамагаар бэелүүлэгдэдэг байна. Үйлэдбэриин бүхы элементнүүд бүрин байбашье, хэрбээ хүдэлмэриин хүсэнэй үгы һаань—ямаршье үйлэдбэрилгэ болохогүй, харин үйлэдбэриинь бүхы элементнүүд хадаа хүдэлмэриин хүсэгүйгөөр, хосоронги хэрэг болон үлэхэ байна.

Илангаяа хүндэ индустрин һалбаринуудта мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдэй дутамаг байһан ушар хадаа бидэнэй саашадаа урагшаа дабшалтые һаатуулжа байгаа. Энээниие хараадаа абажа, советскэ правительство болбол ажалай резервнүүдые байгуулгада, социалистическэ промышленностьда дутажа байгаа хүдэлмэришэ хүсые эмхитэйгээр бэлэдхэлгэдэ оробо. Гүрэнэй ажалай резервнүүдые байгуулха тухайда СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые бэелүүлгэ, тусхайлан хэлэбэл,—гүрэнэй гаргаша дээрэ, олзоборилгын училищинуудта ба фабрико-заводуудахи һургуулинуудта мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэлгэ хадаа манай промышленностиин саашадахи хэлбэрилтэгүй ургалтые хангаха байна.

Манай партийна, профсоюзна, комсомольско ба ажахын организацинуудай уялгань хадаа гүрэнэй ажалай резервнүүдые байгуулгада али болохо аргаар туһалалга болоно.

Нүхэдүүд, энэ жэлдэ болоһон гадаадын событинууд манай экономикодошье нүлөөгөө халдааһан тухайдань би хэлэһэн байнаб. Теэд, тиигэншьегүй аргаһьгүй байгаа. Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 1-һээ эхилэн Финляндитай хэгдэһэн дайн хадаа зарим хэды хүсэ гаргахые бидэнһээ эриһэн тухайда һанаад үзэе.

Тэндэ байгаалиин хүсэниинь барандаа советскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү байһыень таанад мэдэнэт. Ябажа болошогүй ой тайганууд, намагууд, гүнзэгы саһанууд, тус компаниин бүхы торшо соо шахуу 40 градусай хэмжээдэ байһан хүйтэн хадаа манай сэрэгэй техникые хүсэдөөр хэрэглэлгэдэ һаалта хэһэн байна.

Гэбэшье, советскэ сэрэгүүд үнэндөө ямаршье хаалтые мэдэхэгүй байһанаа харуулба. 3 һара болоод байхада, Финлянди болбол Советскэ Союзаар дурадхагдаһан условитойгоор мир баталха баатай болоо һэн.

Бэеэ худалдаһан буржуазна хэблэл болбол Улаан Армиие хардаһан байна. Зүгөөр, эсэсэй эсэстэ тэндэхи хэдэ хэдэн корреспондентнүүд болбол Улаан Армиин нэрые гутаахын тулада хуурмаг бэшэгүүдые үгэжэ байгаа һэмди гэжэ мүн лэ үнөөхи буржуазна хэблэлдээ бэшэхэ, дурсаха ушартай болоһон байгаа.

Финскэ кампаниин түлөө—сэрэгэй нилээд олон частьнууд, хэдэн арбаад мянган боецүүд, командирнууд, политхүдэлмэрилэгшэд ба бусад хабаадагшадынь—орденуудаар, медальнуудаар ба бусад тусхай тэмдэгүүдээр шагнагдаһан байна. Зүгөөр, шагнал абахаар хүнүүдынь бүри олон байһань һэжэггүй. Шагнагдагшад өөһэдөө орденуудаа абахадаа, энээн тухайда гэршэлһэн байна. 405 хүнүүдтэ «Советскэ Союзай Герой» гэһэн нэрэзэргэ олгогдоо. Теэд, энэ манайда тон үндэр шагнал, тэрэниие имагта лэ тон дээдэ габьяагай түлөө үгтэдэг гээшэ!

Гансахан эдэ тоонууд хадаа манай Улаан Армиин шэн зориг ба баатаршалга тухайда гэршэлнэ. Тиихэдээ Улаан Армимнай бүхы арад зонойгоо найдабариие бүрин харюулаа.

Эстони, Литва, Латви—эдэ гурбан республиканууд манда орожо нэгэдэһэн ушарһаань энэ жэлдэ Советскэ Союзай хүн зонойнь тоо ба газарайнь хэмжээн нилээд ехээр нэмэбэ.

Энэ нэгэдэлгэ хадаа угаа характерна юм. Историдо иимэ ушарнуудай болоһые би мэдэнэгүйб.

Эстонидо, Литвада ба Латвида капиталистическэ кликэнүүд 20 жэл соо зонхилжо байгаа. Тэдэнэр хадаа Советскэ Союзда зэбүүрхэлые арадай дунда түрүүлхые оролдон, 20 жэл соо агитаци ябуулаа. Тиибэ-яабашье, Советскэ Союзда эдэ арадуудай дуратай байһан гүнзэгы мэдэрэлыень хосоруулжа шадаагүй.

Арадтаа ямаршье түшэлэлгэ үгы байһан Эстониин, Литвагай, Латвиин хуушан правительствонуудынь арадай правительствода һууряа үгэхэ зайлашагүй болоо һэн. Тиихэдэнь, эдэ шэнэ правительствонуудынь — өөһэдынгөө арадуудай дуразоригые бэелүүлэн. СССР-тэй нэгэдүүлэн абыт гэһэн гүйлтатайгаар, Советскэ Правительствода хандаһан байна. Эсэсэйнь результат иимэ: мүнөөдэр Эстони, Литва, Латви болбол агууехэ Советскэ Союзай бүрин эрхэтэ республиканууд болонхой.

Историческа зүб бэшэ байдал мүн лэ энэ жэлдэ заһагдаа гэбэл, Бессараби хадаа Советскэ Союзтай нэгэдхэгдээ.

Румынска боярнуудай ба капиталистнуудай хамаг бүхы харата аашыень һанаад үзэхэ хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ дэлхэйн дайнай үедэ Росси хадаа Румыниин союзнигынь байһан юм. Ородой сэрэгүүд болбол Румыниин фронт дээрэ Германиин сэрэгүүдтэ эсэргүү ба румынуудые хамгаалан дайлалдаһан байгаа. Тиигээд, һүүлээрнь манайда хүдэлмэришэн ба таряашанай гарта засагай ороходонь, румынска боярнууд ба капиталистнууд хадаа бидэнэй сэрэгэй хүсэнэй сагзуура һула байһаниие һамбаашалан, манай территориин зарим хубиие буляажа абаа һэн.

Украинецуудай ажаһуудаг Хойто Буковиные ба Бессарабиие мүнөө бидэнэр гэдэргэнь бусаажа абаабди. Бессарабецууд ба Хойто Буковинын украинецууд али тухай баяртайгаар Советскэ Союзда нэгэдэн ороһыень хэлээдшье яахаб! Эдэ территори дээрэхи зондо угаа хүхюунээр угтагдаһан манай Улаан Армиин частьнууд ехэ баярые нюдөөрөө хараһан байна.

Тиин, нүхэдүүд, энэ жэлдэ хорин гурбан миллион шахуу зон Советскэ Союзда орожо нэгэдэбэ. Эдэнэр һаяхан нэгэдэһэн болобошье, эндэхи газарынь үниин советскэ территори шэнги болонхой. Тэдэнэр болбол Улаан Армида алба хэхэ хүндэтэ эрхэһээ эхилэн, Советскэ гражданствын бүхы эрхэ абаба. Эстониин, Латвиин ба Литвагай арминь Улаан Армиин составта барандаа ниилэн ороо. Гансахан энэ факт болбол Советскэ Союзай арадуудай бодото хани барисаань али тухай агууехэ, али тухай бата бэхи байһыень харуулна. Иимэшүү нэгэшье жэшээе истори сооһоо олоод үзэгты.

Нүхэдүүд, мүнөө үедэ Европын агууехэнүүд, хүтэлбэрилхы державануудай хоорондо дайн байлдаан боложо байна, Доронодохи дайн аяар дүрбэдэхи жэлдээ үргэлжэлжэ байна. Иимэһээ, дэлхэй бүхыдөө шахуу дайнай байдалтай болонхой гээшэ. Ехэнүүд гүрэнүүдһээ, үнэндөө гансал Советскэ Союз тон шанга нейтралитет баримталан, дайнһаа газаа тээ байна. Энэ зэргэ ехэ дайн байлдаан болбол гадаадын, илангаяа, далайн худалдаанда нилээд һаад хэнэ, тиимэһээ, нейтральна оронуудые дайрангүй байжа шадахагүй болоно. Гэбэшье, тиибэ-яабашье, дэлхэй бүхыдөө шахуу тиимэ дайнда хабаадашоод байхадань, энэ дайнһаа газаа тээ байха гээшэ агууехэ зол мүн.

Тиимэ байдал өөрөө зүндөө бии болодоггүй юм гэжэ хэлэхэ ёһотойб. Энэ хадаа манай дотоодын туйлалтануудай ба гадаадын политикын амжалтануудай результат мүн болоно. Энэ хадаа манай хүтэлбэриин ажалъябуулгын результат мүн болоно.

Бүхы ажахын, гадаада-политическэ. военнэ хүтэлбэримнай нүхэр Сталинһаа үндэһэлнэ. **(Овацида ороһон нэрьемэ аплодисментнүүд).** Тиимэһээ, эдэ бүгэдэ хадаа сталинска хүтэлбэриин хэрэг. результат мүн.

Нүхэдүүд, мүнөө үеын уласхоорондын оршомбайдал хадаа улам дэлгэржэ байгаа событинуудта хайшахэрэгээр. һанаа амарханаар хажуу талаһаань харагшад болоод байха эрхэ бидэндэ үгэнэгүй. Энэ оршомбайдал хадаа советскэ гражданин бүхэндэ харюусалгатай уялгануудые даалгана.

Советскэ Союз—дэлхэй дээрэ ганса социалистическэ гүрэн мүн. Бүхы истори соо эгээн түрүүшынхеэ, ажалшад өөһэдынгөө бодото эхэ оронтой болонхой байна.

Социалистическэ эхэ орон—энэ али тухай агууехэ үгэ гээшэб! Өөрынгөө социалистическэ эсэгэ орондо алба хэхэ, аман үгөөрөө бэшэ, харин бодото хэрэгээр алба хэхэ зорилгоһоо үлүү ехэдээдэ, үлүү арюун ба нангин зорилго гэжэ байхагүй.

Бидэнэй түрүүшын, эгээн главна зорилго—энэ хадаа социалистическэ эхэ оронойгоо ажахын ба оборонын хүсэшадалые саашадань бэхижүүлгэ болоно.

Хүдэлмэришэн, колхозник, служащи, инженер, артист, уранзохёолшо, эрдэмтэ—советскэ хүн бүхэн өөрынгөө ажал дээрэ байхадаа, социалистическэ эхэ оронойгоо хүсэшадалые бүри дээдэ хэмжээдэ дэбжүүлхын тулада, уламбүри ехээр бадаруулхын тулада, өөрынгөө бүхы энерги ба дуразоригые, өөрынгөө бүхы шадабариие ба хүсые бүрин хандуулха ёһотой.

Энэ хадаа уласхоорондын пролетариадай урдахи өөһэдынгөө уялгые манай Союзай арадуудай гүйсэдхэлгэ болоно. Энэ хадаа коммунизмын түлөө бодото тэмсэл мүн болохо юм.

Коммунизмын түлөө тэмсэлдэ бидэниие коммунистическэ парти. нүхэр Сталин хүтэлбэрилнэ. Тиин мүнөөдэр, советскэ засагай һайнүдэртэ, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин хорингурбан жэлэй ойн үдэртэ. манай тэмсэлэй дүнгүүдые бүридхэхэ зуураа, бидэнэр болбол манай вождь—агууехэ Сталиниие үнэн зүрхэнһөө. гүнзэгы мэдэрэлһээ амаршалнабди. **(Нэрьемэ оваци).**

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин XXIII жэлэй ой мандаг! **(Аплодисментнүүд).**

Агууехэ советскэ арад мандаг! **(Аплодисментнүүд).**

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Парти мандаг! **(Аплодисментнүүд).**

Советскэ арадай вождь — агууехэ Сталин мандаг! **(Нэрьемэ оваци үни удаан үргэлжэлнэ. Бүгэдөөрөө хүл дээрэ бодоно. Оркестрнүүд «Интернационал» татана. Нүхэр Сталинай хүндэлэлдэ баярай хашхаралдаанууд зал соо нэрьенэ).**

ПАРТИИНА АЖАБАЙЛАЛ

ПАРТИДА АБАЛГАДАХИ ДУТУУНУУДЫЕ ЭСЭСТЭНЬ ХҮРЭТЭР УСАДХАХА

Партиин Центральна Комитет болбол өөрынгөө июлиин 10-най тогтоол дотор, ВКП(б)-гэй зэргэнүүдтэ шэнэ члэнүүдые абалгаар партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи дутуунуудые элирүүлһэн ба тэдэниие усадхаха зам зааһан байна.

Яруунын парторганизаци болбол ВКП(б)-гэй ЦК-гэй заабариие хүтэлбэри болгон, ВКП(б)-гэй зэргэдэ эрхим хүнүүдые шэлэн абалгаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа. 1940 оной январиин 1-һээ октябриин 10 хүрэтэр, ВКП(б)-гэй члендэ—64 хүн, кандидадта—63 хүн абтаба. Эдэ абтаһан нүхэдэй составые хаража үзэбэл: 2 комбайнернууд, 2 трактористнууд ба 50 колхознигууд, тэдэнэй 11-нь—фермэнүүдые даагшад, 5-нь—колхозой түрүүлэгшэнэр, хүдөө ажахын специалистнууд 8 хүн.

Жэшээлхэдэ, Үльдиргын сомоной, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим стахановка Дулма Дампилова, Молотовай нэрэмжэтэ колхозһоо Ц. Жамбалдоржиев гэгшэд ВКП(б)-гэй членэй кандидадта абтаа. Тэрэшэлэн. Эгэтын МТС-эй эрхим комбайнер Медведьев, «Ажалай отличиин түлөө» медаляар шагнагдаһан, солото хонишон Цыдыпова ба бусад ороһон байна.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ «Улаан Ярууна», «Улаан Туяа», Үльдиргын сомоной, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай дэргэдэхи эхин парторганизацинууд ехэ анхарал табина.

Эдэ организацинуудай коммунистнууд бултадаа партийна даабаринуудтай ба парторганизациингаа ажабайдалда активнаар хабаадалсана, өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэд.

Ургажа ябаа 20 шахуу залуу коммунистнууд партийна, комсомольско ба советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэринүүдтэ дэбжүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ: нүх. Э. Цыдыпов—ВЛКСМ-эй аймагай комитедэй секретаряар, нүх. Гительман—ВКП(б)-гэй айкомой инструктораар, комбайнер нүх. Виноградов—МСО-гэй начальнигаар хүдэлмэрилнэ. Энэ хадаа залуу коммунистнуудай политическэ хүмүүжэлээрээ ба хүдэлмэрилхэ шадабаряараа ургажа байһыень гэршэлнэ.

Гэхэтэй хамта, манай аймагай олон эхин парторганизацинуудай практическа хүдэлмэридэнь серьезно дутуу дунданууд байһан ба мүнөөшье байһаар гэжэ сэхэ мэдэрэгдэнэ. 1940 оной түрүүшын хахад жэл соо, партида орохые хүсэжэ мэдүүлгэ үгэгшэд барандаа эхин парторганизацинуудаар абтаһан байхадань, тэдэнэй 8-иинь айкомоор баталагдаагүй байна. Молотовай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организаци июль һарада нэгэ суглаан дээрэ 5 хүнүүдые абаһан байгаа.

Гадна, зарим эхин парторганизацинууд болбол ВКП(б)-гэй членүүдэй кандидадуудай политическэ ба практическа хүдэлмэри дээрэ хэрзэргэ ургажа байһые шалганагүй. Энээнэйнь результадта, зарим кандидадууд оройдоо ургадаггүй байна. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүх. Батуев дааһан хүдэлмэридөө муугаар хандахаһаа гадна, дисциплинэ муутай. ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүх. Цыреторова гэгшэ политическэ тон бэлэхэн асуудалнуудта харюу үгэжэ шададаггүй байгаа.

Зарим эхин парторганизацинууд болбол ВКП(б)-дэ түрүү хүнүүдые шэлэн абалгын хүдэлмэриие һайжаруулхын орондо, тэрээниие хэрэгсээхэеэ болишоһон байха юм. Жэшээнь, Карл Марксын, Ворошиловай, Кировэй, Молотовай нэрэмжэтэ ба «Путь Социализма» колхозуудай партийна организацинууд август, сентябрь һаранuудта юушье хээгүй байна. Партиин Центральна Комитет болбол партида абалгые оройдонь зогсоохо гээ бэшэ, харин тус хүдэлмэридэхи дутуунуудые усадхаха ба большевистскээр хүтэлбэрилхые эринэ.

А. БАШИНОВ—ВКП(б)-гэй Яруунын айкомой секретарь.

Үбэлжэлгэдэ бэлэн бэшэ

Һаяхан, колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба эхин парторганизацинуудай секретарьнуудай хабаадалгатайгаар, ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой пленум боложо, хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй дүүргэлтын ябаса тухайда (таряа сохилго, гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушаалга ба бусад), илангаяа малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри тухай зүбшэн хэлсэбэ.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри тус аймаг дотор хангалтагүй байһаар. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ аймаг дотор баригдаха ёһотой зоотехническэ 35 байрануудһаа миин 8-нь дүүргэһэн байна. Сталинай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүх. Дамдинов), „Большевик" (түрүүлэгшэнь нүх. Шойдонов) колхозууд малай үбэлжэлгэдэ тон муу бэлэдхэлтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ малаа дулаан байраар ханга гүйһөөнь боложо, зарим (Карл Марксын, Калининай нэрэмжэтэ ба бусад) колхозуудай малнуудһаань үхэһэншье ушар үзэгдөө һэн. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба эхин парторганизацинуудай секретарьнууд, үнгэрэгшэ жэлэй эдэ дутуунуудһаа өөһэдтөө шухала вывод хэжэ шадаагүй.

Эдэ бүгэдын результадта, манай аймаг энэ жэлдэ малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй планиие дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, эбэртэ малаар—92 %, адуу моридоор—99%, хони ба ямаагаар—81% гүйсэдхөө. Тиимэһээ, малнуудаа дулаан байраар энэ дары хангаха ба малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй планиие дүүргэхын түлөө тэмсэлые хүдөөгэй эхин парторганизацинууд ба коммунист бүхэн толгойлхо ёһотой.

Б. ГАРМАЕВ—ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой инструктор.

Һурагшад-отличнигууд

Улан-Удын № 10 дунда һургуулиин түрүү һурагшад болбол Агуу Октябрьска социалистическэ революциин алдарта ойе һайнууд сэгнэлтэнүүдтэйгээр угтаба.

Һуралсалай жэлэй түрүүшын четвертьдэ—9-дэхи „А" классай һурагша Халбаева, 10-дахи „Б" классай һурагша Языкова, 8-дахи „В" классай һурагшад Попывалов, Панов, 2-дохи „В" классай һурагшад Глушков, Ершова, Николаева ба бусад Октябриин урда тээхи социалистическэ соревнованида хабаадалсажа, дисциплинээрээ ба һуралсалаараа отлична сэгнэлтэнүүдые гуйлаһан байна.

Эдэнэр бүгэдэ һургуулидахи нииитын хүдэлмэридэ эрхимээр хабаадалсадаг ба уран һайханай кружогуудай члэнүүд юм.

О. Г.

Һурагшад колхоздо туһална

Зэдын аймагай, Дэрэстэйн хүсэд бэшэ дунда һургуулиин һурагшад ба багшанар болбол малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгэдэнь „Социализм" колхоздо туһална.

Дурсагдагша һургуулиин дэргэдэхи комсомольско организациин секретарь нүхэр Гырыловэй хүтэлбэреэр, һурагшад болбол 3 овчарнинуудые оройлоожо, 2 конюшни барилгадань туһалһан байна.

Д. Галсанов.

Түлеэгээр хангаха

ХОРИ. Удын сомоной Баруун Хасууртайн эхин һургуули (эрхилэгшэнь Татаурова) һуралсалай шэнэ жэлые муу бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Һургуулиингаа гэрэй ремонтые саг соонь дүүргээгүй ба доторхиинь һаруул ба арюун тунгаг болотор сэбэрлэжэ шадаагүй. Мүн һурагшадай хэрэглэхэ наглядна туһаламжа ба тетрадь, карандаш гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагдаагүй байгаа.

Гадна, мүнөө пеэшэнлээ түлихэ нэ эшье кубометр бэлэн түлеэгүй байха юм. Иимэһээ, һурагшадынь хүйтэндэ тэсэжэ ядаад заримдаа өөһэдөө түлеэгээ татажа, пеэшэнгээ түлэдэг байна.

Эдэ бүхы фактнуудые Хориин аймагай гэгээрэл һайтаһаг мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээ абанагүй.

ТАБ.

Барбаевай гэмээр...

ХОРИ. Советскэ сомоной «Зурганай Зам» колхозһоо, Хэжэнгын дунда һургуулида һурадаг хүүгэдэй хамтын байрань хүсэд һайнаар ремонтлогдожо дүүрээдүй байһаар. Мүн, үрөгөөгөө һүүлээр культурнаар амаралгада хэрэглэгдэхэ элдэб хэрэгсэлнүүдэй үгы дээрэһээ, һурагшадынь сүлөөтэй сагаа ехэнхидээ шууялдажа үнгэргэнэ.

Тус колхозой нэгэдэхи бригадын бригадир нүх. М. Бараевай гэмээр һурагшадай байрада мүнөө хүрэтэр түлеэн буулгагдаагүйһөө гэрынь хүнэй тэсэшэгүй хүйтэн.

А. Р. А.

Медсестрануудай курс

ПВЗ дэхи РОКК-ай комитет болбол медицинскэ сестрануудай 6 һарын курс эмхидхэбэ. Заводой хүдэлмэрилэгшэд ба гэрэй эзэн эхэнэрнүүд һуралсана. Мүнөө хоёрдохи группань һуралсажа эхилээд байна.

Курсда һурагшадай дунда социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ.

ЖАРГАЛАЙ ОРОН

Алдарта үдэрөө амжалта илалтаар угтабабди,
Арадайм демонстраци агуу шангаар хүнхинэбэ.
«Мандаг коммунизм!»—гэһэн лозунгые уншанабди,
Манай хүсэн дуутай хүхюунээр долгилно.

Алтаар арбин дайдамнай
Мүнгэн урасхалта мүрэнүүднай
Шэмэг гоёор яларна.
Шэмэ, амтаар билтарна.
Арадта жаргалые үгөөл
Алдар солые олгоол
Һолонго гэрэлтэ наран—
Һонор сталинска закон!

Жэмэстэ ороноймгеройнууд
Жэгүүртэ омог баатарнууд
Үүлэн тэнгэриие эзэлнэл.
Үргэн далайе дабанал.
Гартаа мэргэн буутайгаар
Газар ороноо хамгаалдаг
Улаан Сэрэг суутайл,
Советскэ хилэ суурганайл!

Бултаараа бидэнэр найрта өшобобди.
Буурал үбгэдэй юрөөлые соносбобди.
Халима жаргалай духаряа үргэнэ
Халуун баярай аялган бадарна.

Историческа үдэртэ—бидэнэр
Героическа илалтаяа дуулэбэбди.
Омогой хүсэд орьёлбо,
Олоной парад ханхинаба.
Арадай одон — Сталин
Илалтада хүтэлнэл!
Жаргалай орон — СССР
Коммунизмда дүтэлнэл!

Даба Дамбаев

ҮДЭРЭЙ ТЕМЭДЭ

1941 оной налогой учедые эрхимээр үнгэргэе!

Манай республикын финансова органууд 1941 ондо налог түлэгшэдэй учедые городууд ба хүдэлмэришэдэй поселогуудта ябуулжа эхилээ. Гүрэнэй удха шанартай энэ хүдэлмэриин амжалта хадаа ажалшадай дунда агитационно-массова хүдэлмэринүүдэй һайнаар ябуулагдаһанһаа дулдыдаха байна. Налогой инспекторнууд хадаа ажалшадай асуудалнуудта тон тодо харюунуудые үгэхэ, налог түлэхэ тухай советскэ законуудые зүбөөр тайлбарилха, түлэгшэдэй зөөри ба олзо доходыень хүсэд бүридхэхэ уялгатай. Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ, зарим инспекторнууд налогой учет ябуулхадаа, олзо зөөреэ далдалагша нюурнуудые элирүүлдэггүй байгаа һэн.

Жэшээлхэдэ, Улан-Удэ городой Центральна район соо 9 улаашад өөрынгөө олзо доход нюужа, налог дутуу түлэһэн байха юм. Тэрэнэй сээд тээ, Улан-Удэ городой 27 кустарнигууд жэлдээ 163,2 мянган түхэригэй олзотой аад, орондоо 32,8 мянган түхэриһөө налог түлэдэг байгаа. Олзоёо нюужа, тон бага налог түлэгшэд бии. Эдэнэр ба иимэ болошогүй фактые элирүүлээгүй алгад гараһан налогой инспекторнүүд ямаршье харюусалгада хабаадуулагдаагүй байна.

Энэ учет үнгэргэхэдөө, нёднон жэлэй алдуунуудые дабтажа ябашье болохогүй. Налогой учедһоо зөөреэ далдалагша бүхэн хатуугаар хэһээгдэхэ ёһотой.

Финансова органуудай хүдэлмэрилэгшэдые ба олониитые энэ хэрэгтэ активнаар хабаадуулжа, городууд ба хүдэлмэришэдэй поселогууд дээрэ 1941 оной налогой учедые эрхимээр үнгэргэе!

Колхозой үйлэдбэриие планай ёһоор эрхилхэ

Колхозой ажахые зүб планай ёһоор эрхилэлгэ—амжалтануудай түлхюур мүн. Гэбэшье, зарим колхозууд энэ хэрэгые тоодоггүй байна. Хабарай тарилга, үһэ, таряа хуряалгын болоходо тодо бэшэ планууд табигдадаг, үгышье һаа—огто зохёогдодоггүй. Малажалые, тарянажалые ба колхозой бүхы ажахынуудые саашадань хүгжөөхэ тухайда 3-5 жэлэй планууд тон үсөөн колхозуудта бии. Тельманай (Селенга), Карл Марксын (Баргажан), XVII партсъездын (Тунхэн) нэрэмжэтэ, „Красное Знамя Труда" (Бичура) ба бусад хэдэн түрүү колхозууд, үйлэдбэреэ планай ёһоор эрхилжэ, эрхим ажалаараа республика дотороо суутай болобо.

Колхозно үйлэдбэриие түсэбгүйгөөр, таамагаар эрхилхэ ябадалда эсэс табихаар болоо. Планууд хадаа бодото хүсые, ажалай эмхидхэл, саашанхи ургалта ба бусадые хараадаа абаһан байха ёһотой. Колхозой аргабылдалые хараадаа абангүй табигдаһан түсэб—хооһон саарһан болоод дүүрэдэг байна.

Газар аряалангай органуудай ба нютагай хүтэлбэрилхы организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд болбол 3-5 жэлэй план табилгадань колхозуудта шухала туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

Олзо доход хубаамсаараа, нэгэ жэлэйгээ хүдэлмэриин дүн гаргажа, зүбшэһэнэйгөө һүүлээр, колхозуудай саашадаа хүсэтэйгөөр хүгжэлгын 3-5 жэлнүүдэй планууды табиха шухала.

Голландска Инди

(Справка)

Нэгэн талаһаа — Англи ба США, нүгөө талаһаа — Японои хоорондын империалистическэ зүришэлдөөнүүдэй саашадаа хурсадажа байһантай дашарамдуулан Голландска Индиин судьба тухай асуудал хариин прессэдэ ехэхэн эдибхитэйгээр зүүшэн хэлсэгдэжэ байна.

Азиин зүүн-урда байгаа Голландска Индиин составта Ява, Суматра, Целебес, Борнео (Великобританида хабаатай, тэрэнэй хойто хубигүйгөөр), Молуккска аралнууд, шэнэ Гвинейн баруун хуби ба Малайска архипелагай бусад аралнууд ороно.

Территоринь — 1.900 мянган кв. км, хүн зониинь — 60.730 мянган хүн. Энэ колонёор эзэлэгдэжэ байгаа Голландиин 8.600 мянган хүн зонтой талмайнь бүхыдөө 34,2 мянган кв. км болоно.

Эдэ аралнууд болбол сырьегой ба зарлагын рыногэй азиатска тон шухала источнигуудай нэгэнь болоно. Эдэ болбол Азиин бусад баян районуудта, илангаяа Британска Индидэ ойродог мүр дээрэ байна. Иимэһээ, ехэнүүд империалистическэ гүрэнүүдэй зүгһөө Голландска Индидэ ехэхэн интерес гаргадаг байһаниинь энээгээр тодорно.

Голландска Индиин һуурин зоной ехэнхинь хүдөө ажахые эрхилдэг. Хүдөө ажахынь гол культуранууд: рис, кукуруза, газарай һамар (маргаринай сырье), соево бобы, тамхи, кофе, сай каучук, сахарна тростник, коксово пальма болоно. Рис ба маис болбол хүдөө ажахынь гол культуранууд ба хүн зонойнь шухала эдеэ хоолынь байха юм. Таряан ажалынь поли дээрэ хоёр янзаар — уһалагдадаг ба уһалагдадаггүй — ябуулагдана. Плантационно ажахынь бүхыдөө экспортно культурануудые үйлэдбэрилгэтэй холбоотой, тэдэнэй шухалань: сахарна тростник, каучук, сай; Молуккска аралнууд дээрэ мускатна һамарай ба гвоздикын плантацинууд бии юм. Тамхинай культура Суматра дээрэхи ехэнүүд плантацинуудһаа гадна Ява арал дээрэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Голландска Индиин үйлэдбэрилэн болбосоруулагша промышленностьнуудынь ганса лэ хүдөөажахын продуктнуудые ба шухала хэрэглэдэг малтамалнуудые болбосоруулдаг байна. Үйлэдбэрилэн болбосоруулагша промышленностиинь шухала һалбаринь—ехэхэн хүгжэлтэдэ хүргэгдэһэн сахарна промышленность болоно. Тростниково сахарые гаргалгаар тус орон хадаа дэлхэй дээрэ дүрбэдэхи һуури эзэлдэг. Тамхи болбосоруулдаг олон предприятинууд мүн бии юм.

Сай гаргалгаар дэлхэй дээрэ гурбадахи һууриие Голландска Инди эзэлнэ. Мүн дэлхэй дээрэхи каучугай гурбанай нэгые үгэнэ. Ява арал хадаа дэлхэй дээрэхи хиниингэй продукциин 95-98 процентые үгэдэг.

Голландска Индиин аралнуудынь олонянзын малта алнуудаар баян, тэдэнэйнь тоодо тон ехэ удхашанартайнь — нүүрһэн, нефть ба туулган болоно. Шулуун нүүрһэн бүхы ехэнүүд аралнууд (Суматра, Борнео, Ява ба бусад) дээгүүрнь бии юм. Нефтиин баян запасууд (дэлхэйн запасай 7 проц.) Борнео аралай зүүн хубида, Суматра, Ява ба Целебес дээрэ бии. Жэл бүриин нефть абалга 5,5 миллион тонно, энэнь — дэлхэй дээрэ нефть абалгын 3,3 проц. болоно. Голландска Индиин нефтяной источнигуудай эгээ шухала удхашанарынь хадаа тэрэ болбол Номгон далайн баруун бассейнын бүхы ехэнүүд уурхайнууд байна. Голландска Инди туулга үгэлгөөр дэлхэй дээрэ Британска Малайн удаа орожо, хоёрдохи һууриие эзэлнэ, тэрэнэй хубида дэлхэй дээрэ энэ металл үгэлгөөр 15 процент тудана. Аралнууд дээрэнь түмэрэй рудагай, марганецын, боксидай, зэдэй, хромой, ртутиин, висмудай, никелиин, сурьмагай, алтанай уурхайнууд бии.

Голландска Индиин промышленностьда ба хүдөө ажахыда гол үүргые метрополиин — Голландиин капитал эзэлнэ. Гэбэшье голландска банкнууд ба промышленна фирмэнүүд хадаа бодого дээрээ зүбхэн лэ англиска капиталай контрагентнууд мүн болоно. Голландска Индиие „Англиин нюуса колони" гэжэ нэрэлдэг. Англиска капитал үөэн лөө (сэхэ гү, али голландска фирмэнүүдээр дамжуулан) нефтьшье, каучугшье, туулгашье үйлэдбэрилгэдэ эзэмдэлэг ехэнүүд позицинуудые американска капитал эзэлдэг. Американска инвестициин ехэнхи хубинь (бүхыдөө 200 млн. гаруу доллар) эдэ һалбаринууд дээрэ байна. „Голландско-американска плантацинуудай компани" — энэ хадаа диилэнхидээ американска капиталаар каучук бүтээн гаргадаг ехэнүүд предприятинуудай нэгэнь болоно. Голландска нефтяной промышленностьда США-гай ехэнхи һаналаа табидаг ушарынь юугээр элирхэйлэгдэнэб гэбэл, хэрбээ Номгон далайн баруун хубида дайнай болоо һаань, американска арал болбол зүүн Азиһаа холо байһан Калифорниһоо нефть абахагүй, харин американска колони — Филиппинүүдтэй зэргэлжэ байгаа Голландска Индиһээ абахын тула эрмэлзэлгэ эзэнь тодорно.

Голландска Индидэ оруулагдадаг бүхы хариин капиталовложенинүүдэй нэгэ процентһээ ехэ бэшэнь Японии хубида тудана. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ японско финансистнууд ба промышленнигууд каучугай ба коксово пальмын ехэхэн плантацинуудые (копро гаргахын тула) нефтын тамайнуудые Борнео арал г. м. дээрэ бии болгоо.

1938 ондо Голландска Индиин экспортын ехэнхи хубинь Голландида (20,4 проц.), США-да (13,6 проц.), Сингапурта (16,6 проц.) байгаа. Японииин хубида миин 3,1 проц. хүргэнэ.

Азиин зүүн урда эрьедэ байгаа Голландска Индиин аралнууд болоод Номгон ба Индийскэ океануудай хоорондын дэлхэйн ойгаалиин хаалта болодог. Гэдэ хадаа Ази ба Австрали, Зүүн Ази ба Индиин хоорондын далайн шухала зам дээрэ байна. Эдэ далайнууд соогуурхи замууд Великобританиин далайн артеринүүд Европоһоо Ази, тэрэнэй саада захын пункт—Гонконг хүрэтэр гарана. Энээнһээ Голландска Инди хадаа Англида ямар стратегическэ удхашанартай байһаниинь харагдана. Англиин Дальна Востогдохи шухала уһан сэрэгэй база болохо Сингапур энэ голландска колониин район соо байна. Сингапур ба тэрээндэ туһалбариин уһан-сэрэгэй базануудай — Хойто Австралидахи Порт Дарвин, Малаккска хахадарал дээрэхи Пенанг, Малаккска пролива оролгын баруун Никобарска аралнуудта далайн харилсаанууд болоод Голландска Индиин уһануудаар гарана.

Англиска ба американска хэблэлнүүд болоод Голландска Индиин судьбада Англи ба США хоёрой тон понирхолтой байһыень тэмдэглэнэд. Эдэ аралнуудые алдалга болоод, харин журналистнуудай тэмдэглэһэнэй ёһоор, США ба Англиин дайсадые Номгон далайн баруун хубида бүхэжүүлгэ, Филиппинскэ аралнуудые — Америкын тон ехэ колониие хүреэлэлгэ ба Британска Индиин сэхэ заналта болоно.

С. А.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарашвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Н-4207

Типография НКМП БМАССР.